

สารบัญ

1	วรรณกรรมคืออะไร	12
2	กำเนิดอันมหัศจรรย์ ตำนาน	20
3	เขียนเพื่อชาติ มหากาพย์	30
4	สู่ความเป็นปึกแผ่น โศกนาฏกรรม	42
5	นิทานอังกฤษ ชอเซอร์	52
6	ละครข้างถนน บทละครห้ำหั่น	62
7	มหากวี เชกสเปียร์	72
8	หนังสือแห่งหนังสือ คัมภีร์ไบเบิลฉบับพระเจ้าเจมส์	84
9	จิตปลดพันธนาการ กลุ่มกว้อภิปราย	94

10	ชาติบังเกิด มิลตันและสเปนเซอร์	106
11	ใครเป็น “เจ้าทอง” วรรณกรรม การพิมพ์ การเผยแพร่ และลิขสิทธิ์	118
12	บ้านแห่งเรื่องแต่ง	128
13	โกหกสมจริง ดีโป	138
14	อ่านอย่างไร ดร. จอห์นสัน	146
15	นักปฏิวัติโรแมนติก	156
16	ที่สุดของความหลึกแหลม เจน ออสเตน	168
17	หนังสือสำหรับคุณ ผู้อ่านสาธารณะที่เปลี่ยนไป	178
18	ยักษ์ใหญ่ ติกเกนส์	188
19	ชีวิตในวรรณกรรม ครอบครัววรองเต	198
20	ภายใต้ผ้าห่ม วรรณกรรมกับเด็ก	208
21	ดอกไม้แห่งความเสื่อมทราม ไวลด์ พุสต์ และวิตแมน	218

22	กวีราชสำนัก เทนนีสัน	228
23	แผ่นดินใหม่ เมื่ออเมริกาค้นพบเสียงของตนเอง	238
24	ผู้มองโลกในแง่ร้ายที่ยิ่งใหญ่ ฮาร์ดี้	250
25	หนังสือต้องห้าม วรรณกรรมกับการเซ็นเซอร์	260
26	จักรวรรดิ คิปลิง คอนราด และฟอร์สเตอร์	272
27	บทเพลงสดุดีต้องสาป กวีสงคราม	282
28	ปีที่เปลี่ยนแปลงทุกสิ่ง 1922 กับนักเขียนโมเดิร์นนิสม์	292
29	วรรณกรรมของเฮอเอง วุล์ฟ	302
30	โลกใหม่แสนใจโล ยูโทเปียและดิสโทเปีย	312
31	กล่องมายากล เรื่องเล่าที่ซับซ้อน	322
32	จากหน้ากระดาษ วรรณกรรมสู่แผ่นฟิล์ม โทรทัศน์ และเวทีละคร	332

33 อยู่แบบไร้แก่นสาร คาฟคา กามู เบกเกตต์ และพินเตอร์	342
34 กวีนิพนธ์แห่งการล่มสลาย โลเวลล์ แพลธ ลาร์คิน และฮิวส์	352
35 สีสันวัฒนธรรม วรรณกรรมกับเชื้อชาติ	362
36 สังคมนิยมหัตถกรรม โคลสต์ กราสส์ รัชต์ และมาร์เกซ	372
37 สาธารณรัฐแห่งอักษรศาสตร์ วรรณกรรมข้ามพรมแดน	382
38 เผลอแล้วรู้สึกลึกลับ วรรณกรรมหายดีและวรรณกรรมทำเงิน	392
39 ใครดีที่สุดใน รางวัล เทศกาล และกลุ่มนักอ่าน	402
40 วรรณกรรมในช่วงชีวิตของคุณ และหลังจากนั้น	412
รู้จักผู้เขียน	422
รู้จักผู้แปล	423

คำนำผู้แปล

ผมรู้จักศาสตราจารย์จอห์น ชัตเทอร์แลนด์ ผ่านงานเขียนที่เป็นการวิจารณ์วรรณกรรมหลายชิ้น ผลงานที่โด่งดังที่สุดชิ้นหนึ่งของเขาคือชุดบทความแนวสืบสวนสอบสวนที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ขันและปฏิภาณของเขาในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ในโลกวรรณกรรมอังกฤษและอเมริกัน บทความเหล่านี้มีการคัดสรรรวมเล่มออกมาหลายเล่ม อาทิ *Is Heathcliff a Murderer?* ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1996 และ *Can Jane Eyre Be Happy?* ซึ่งตีพิมพ์ในปีถัดมา รวมถึงบทความที่วิเคราะห์บทละครเชกสเปียร์ที่รวมเล่มในชื่อว่า *Henry V, War Criminal? And Other Shakespeare Puzzles* บทความของชัตเทอร์แลนด์มีแนวทางเฉพาะตัวแสดงให้เห็นถึงการอ่านวรรณกรรมที่ใช้บริบทสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาประกอบการอธิบายอย่างแยบคาย

เมื่อได้รับการทาบทามให้แปลหนังสือเล่มล่าสุดของศาสตราจารย์ชัตเทอร์แลนด์ ผมจึงเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้มีส่วนนำเสนอปฏิภาณและอารมณ์ขันของศาสตราจารย์ชัตเทอร์แลนด์ในการวิเคราะห์วรรณกรรมอังกฤษและอเมริกันให้ผู้อ่านชาวไทยในวงกว้าง นอกจากนั้นผมยังเห็นว่าในวงการหนังสือไทยยังขาดตำราที่ทันสมัยเกี่ยวกับประวัติวรรณกรรมที่เล่าเรื่องราวตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ในหนังสือเล่มนี้ศาสตราจารย์ชัตเทอร์แลนด์ไม่เพียงแสดงให้เห็นความซ้ำซ้อนในการนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมคลาสสิก อาทิ โศกนาฏกรรมกรีก วรรณกรรมละครของเชกสเปียร์ แต่ยังคงแสดงให้เห็นถึงความสนใจที่มีต่อประเด็นโลกวรรณกรรมร่วมสมัย อาทิ ประเด็นเรื่องลิขสิทธิ์ รางวัลโนเบล

รวมไปถึงรูปแบบการอ่านใหม่ๆ เช่น อีบุ๊ก

ความโดดเด่นของหนังสือเล่มนี้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงขอบเขตการนำเสนอของศาสตราจารย์ซัตเทอร์แลนด์ที่นับว่ากว้างไกลอย่างน่าอัศจรรย์ หากเป็นการจัดแบ่งเนื้อหาให้เป็นบทที่ไม่ยาวจนเกินไป และจัดเรียงบทต่างๆ ตามลำดับของเวลา จึงทำให้เนื้อหาที่ซับซ้อนนั้นอ่านเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ การนำเสนอของศาสตราจารย์ซัตเทอร์แลนด์นั้นไม่ได้เป็นทางการจนน่าอึดอัด หากแต่เล่าโดยน้ำเสียงที่เป็นมิตรและมีการแทรกเกร็ดต่างๆ ที่ทำอ่านที่อื่นได้ยาก ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความรอบรู้ของศาสตราจารย์ซัตเทอร์แลนด์ที่ทำให้หนังสือเล่มนี้เป็นตำราประวัติศาสตร์วรรณกรรมที่อ่านเข้าใจง่าย

ผลงานชิ้นนี้นับเป็นผลงานแปลภาษาไทยขนาดยาวชิ้นแรก และผมได้ใช้เวลาในการแปลยาวนานหลายปี เนื่องจากต้องใช้เวลาที่ว่างจากภารกิจอื่นๆ ของผม ผมจึงต้องขอบคุณทีมงานทุกคนที่รอคอยต้นฉบับงานชิ้นนี้ด้วยความอดทน นับตั้งแต่คุณปกป้อง จันวิทย์ และคุณวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง ที่ไว้ใจให้ผมแปลหนังสือเล่มนี้ คุณเมษ ฅัญฐพรธณ เรื่องศิรินุสรณ์ บรรณาธิการที่ดูแลเอาใจใส่แก้ไขต้นฉบับของผมอย่างละเอียด และคุณนักรบ มุลมานัส ศิลปินที่ออกแบบปกหนังสือเล่มนี้จนทำให้เป็นรูปเล่มสวยงามที่อยู่ในมือผู้อ่านขณะนี้ ท้ายที่สุด ผมขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ร่วมเดินทางย้อนเวลาไปสำรวจกำเนิดและพัฒนาการของโลกวรรณกรรมด้วยกัน ขอให้อ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยความรื่นรมย์ครับ

สุรเดช โชติอุดมพันธ์

มีนาคม 2561

A Little History of Literature

by
John Sutherland

วรรณกรรม

ประวัติศาสตร์เรื่องเล่าแห่งจินตนาการ

แปลโดย

สุรเดช ไซตุดมพันธ์

บทที่ 1

วรรณกรรมคืออะไร

ลองจินตนาการดูว่าหากคุณติดเกาะร้างจวบจนสิ้นชีวิตเหมือนกับ
รอบินสัน ครูโซ คุณอยากได้หนังสือเล่มไหนติดตัวไว้มากที่สุด มีคน
ถามคำถามนี้ในรายการวิทยุที่มีอายุยาวนานที่สุดและเป็นที่ยอดนิยมที่สุด
รายการหนึ่งของคลื่นวิทยุบีบีซี นั่นคือรายการ *เพลงบนเกาะร้าง (Desert
Island Discs)* รายการนี้เผยแพร่ในช่องบีบีซีเวิลด์เซอร์วิสและมีผู้ฟัง
ทั่วโลก

คำถามนี้เป็นหนึ่งในสองคำถามที่ถามแซกรับเชิญในสัปดาห์นั้น
หลังจากที่เราได้ฟังบางช่วงบางตอนของเพลงแปดเพลงที่เขาต้องการ
ฟังบนเกาะ หากคนติดเกาะสามารถเลือกของติดตัวไปได้หนึ่งอย่าง ของ
สิ่งนั้นจะเป็นอะไร คำตอบมักแสดงออกถึงความช่างคิด เช่น อย่างน้อย
สองคนจะเลือก “ยาไซยาไนต์” ส่วนอีกคนหนึ่งจะเลือกพิพิภรณ์ศิลปะ
เมโทรโพลิตันของนิวยอร์ก ทำยที่สุด พวกเขาจะสามารถเลือกหนังสือได้
หนึ่งเล่ม นอกเหนือจากพระคัมภีร์ไบเบิล (หรือคัมภีร์ศาสนาอื่นๆ ที่เทียบ
เคียงได้) และงานเขียนของเชกสเปียร์ซึ่งมีอยู่แล้วบนเกาะ (คาดว่าคนที่

ติดเกาะก่อนหน้าซึ่งเลือกพกยาไปด้วยคงหึงเอาไว้)

ผมฟังรายการนี้มาเป็นเวลา 50 ปี (รายการนี้เริ่มตั้งแต่ปี 1942) และบ่อยครั้งที่แขกรับเชิญเลือกวรรณกรรมชิ้นเอกเป็นเพื่อนร่วมทางในช่วงเวลาอันเดียวดายที่เหลืออยู่ น่าสนใจว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เจน ออสเตน (Jane Austen) เป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (ผมจะพูดเรื่องเกี่ยวกับเธอและรอบินสัน ครูโซ ในภายหลัง) และแทบทุกครั้งจากทั้งหมดนับพันครั้งที่ออกอากาศ หนังสือที่มีคนเลือกมักเป็นวรรณกรรมซึ่งคนที่ติดเกาะก่อนหน้านี้อ่านจบไปแล้ว

เรื่องนี้ชี้ให้เห็นความจริงสำคัญบางประการเกี่ยวกับวรรณกรรม ประการแรกคือ เราเห็นว่าวรรณกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสิ่งหนึ่งในชีวิต ประการที่สอง แม้ผู้คนนิยมใช้คำว่า “เสพ” วรรณกรรม แต่เมื่อเราเสพเสร็จแล้ว วรรณกรรมก็ยังคงอยู่ ต่างจากอาหารในจานที่กินแล้วหมดไป และส่วนใหญ่แล้ววรรณกรรมยังคงมีรสชาติชวนลิ้มลองเหมือนกับครั้งที่เสพ เมื่อผมเป็นแขกรับเชิญในรายการนี้ไม่กี่ปีก่อน ผมเลือกนวนิยายเรื่อง *Vanity Fair* ของแทกเคอเธย์ (William Makepeace Thackeray) ซึ่งผมน่าจะอ่านมาแล้วนับร้อยครั้ง (ด้วยเพราะผมเป็นบรรณาธิการ ชำระนวนิยายเรื่องนี้และเขียนเกี่ยวกับนวนิยายเรื่องนี้เป็นเวลาหลายปี) แม้กระนั้น นวนิยายเล่มนี้ก็ยังคงมอบความบันเทิงเสมอเมื่อใดก็ตามที่ผมอ่านมันซ้ำ เช่นเดียวกับเวลาที่ผมฟังเพลงโปรดเพลงเดิมนั้นเอง

การอ่านซ้ำนับเป็นความบันเทิงอันยิ่งใหญ่ที่วรรณกรรมมอบให้ กับเรา วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่เป็นแหล่งความบันเทิงที่ไม่รู้จักจบสิ้น ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้วรรณกรรมยิ่งใหญ่ ไม่ว่าเราจะหวนกลับไปอ่านบ่อยแค่ไหน วรรณกรรมมักมีสิ่งใหม่ๆ มานำเสนออยู่ทุกครั้งที่ทุกครั้ง

หนังสือที่คุณถืออยู่ในมือเล่มนี้คือ “ประวัติเล็กๆ” ตามที่ชื่อเรื่องได้บอกไว้ แต่วรรณกรรมนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กๆเลย มีเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณกรรมมากมายเกินกว่าที่เราจะอ่านจบได้ในชั่วชีวิตหนึ่ง อย่างดีที่สุดที่เราสามารถรวบรวมได้คือตัวอย่างอันชาญฉลาด และการตัดสินใจ

ที่สำคัญที่สุดก็คือ เราจะรวบรวมตัวอย่างเหล่านั้นได้อย่างไร ประวัติเล็กๆ เล่มนี้ไม่ใช่คู่มือ (ที่บังคับว่าจะอ่านฉับพลัน!) แต่เป็นคำแนะนำทำนองว่า “คุณอาจพบว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าเพราะคนอื่นเห็นเช่นนั้น แต่ท้ายที่สุดแล้ว คุณก็ต้องตัดสินใจด้วยตัวคุณเองอยู่ดี”

สำหรับคนช่างคิดส่วนใหญ่ วรรณกรรมจะมีบทบาทสำคัญต่อชีวิต เราเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายที่บ้าน ที่โรงเรียน จากเพื่อนฝูง และจากถ้อยคำของผู้มีปัญญาที่ฉลาดเฉลียวกว่าเรา แต่ในบรรดาสິงทรงคุณค่าทั้งหลายที่เราไม่รู้ มีไม่น้อยที่ได้มาจากวรรณกรรมที่เราอ่าน ถ้าอ่านดีๆ เราจะได้สนทนากับเหล่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่สุดทั้งในยุคสมัยของเรา และในอดีต เวลาที่เราใช้อ่านวรรณกรรมถือได้ว่าเป็นเวลาที่ใช้อย่างคุ้มค่าที่สุดอย่าให้คนอื่นมาบอกคุณว่ามันไร้ค่าเชียวนะครับ

ถ้าเช่นนั้นอะไรคือวรรณกรรมกันเล่า นับเป็นคำถามที่ตอบได้ยากทีเดียว คำตอบที่น่าพึงพอใจที่สุดคงจะต้องค้นหาจากการพินิจตัววรรณกรรมเอง โดยวิธีที่เหมาะสมที่สุดคือพินิจไปที่ผลงานตีพิมพ์เล่มแรกๆ ที่เราได้อ่านในชีวิตเรา นั่นคือ “วรรณกรรมเด็ก” (โปรดจำไว้ว่านี่หมายถึงงานที่เขียนขึ้น สำหรับ เด็ก ไม่ใช่ว่าเด็ก เป็นผู้เขียนเอง) พวกเราส่วนใหญ่ก้าวตะตะเข้าสู่โลกของการอ่านเป็นครั้งแรกในห้องนอน (และส่วนใหญ่เราหัดเขียนในห้องเรียน) ใครบางคนที่เรารักอ่านหนังสือให้เราฟังหรืออ่านไปพร้อมกับเราคนเดียว นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางชั่วชีวิตผ่านหน้ากระดาษที่โรยตัวอยู่เบื้องหน้า

เมื่อเราโตขึ้น เรายังคงอ่านเพื่อความบันเทิง ซึ่งโดยมากแล้วหมายถึงการอ่านวรรณกรรมนั่นเอง คงมีหลายคนที่ใช้ชีวิตโดยหิบนวนิยายติดมือไปอ่านบนเตียงเสมอ (หรือเราอาจฟังรายการ หนังสือข้างเตียง (Book at Bedtime) ซึ่งเป็นรายการวิทยุของบีบีซีอีกรายการหนึ่งที่ดำเนินมายาวนานเช่นกัน) เวลานอนคือเวลากลางคืน ในวัยเด็กมีใครบ้างที่เคยนอนคลุ่มไปอยู่ในผ้าห่มขณะแอบอ่านหนังสือใต้แสงไฟฉาย นอกจากจะอ่านใต้แสงไฟประติษฐ์และบนเตียงแล้ว บ่อยครั้งยังรวมถึงในตู้เสื้อผ้า

ด้วย ในตู้เสื้อผ้ามีเสื้อผ้ามากมาย (ซึ่งโดยนัยหนึ่งก็เปรียบเหมือน “ชุดเกราะ”) ให้เราสวมยามเผชิญหน้ากับภัยอันตรายจากโลกภายนอกซึ่งเป็น “โลกที่แท้จริง”

ในวรรณกรรมเด็กเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมในระดับนานาชาติ (เนื่องมาจากตัวหนังสือเอง รวมถึงงานดัดแปลงผ่านสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และละครเวที) สมาชิกหุ่นยาวแห่งครอบครัวเพอเวนซีส์ค้นอพยพไปยังบ้านหลังหนึ่งในชนบท ฉากของเรื่องคือสหราชอาณาจักรในช่วงสงครามเมื่อสมัยทศวรรษ 1940 เด็ก ๆ อยู่ภายใต้การดูแลของศาสตราจารย์เคิร์กผู้่อารี [คำว่า “เคิร์ก” (Kirk) หมายถึง “โบสถ์” (church) ในสกอตแลนด์ วรรณกรรมมักนำองค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์เล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้มาใช้] พวกเขาปลอดภัยจากเหตุถล่มกรุงลอนดอน ซึ่งฝ่ายศัตรูทิ้งระเบิดโจมตีทุกคืน โลกแห่งความจริงอันตรายเกินไปสำหรับเด็ก ๆ วัตถุประสงค์ได้ปริศนากำลังพยายามฆ่าพวกเขาด้วยเหตุผลที่ไม่มีใครทราบ หากจะอธิบายเรื่องการเมือง ประวัติศาสตร์ หรือประเด็นหลักของเรื่องทั้งหมดให้เด็กฟังก็คงเป็นเรื่องยาก แต่วรรณกรรมช่วยเราได้ เนื่องจากมันสามารถสื่อสารกับคนทุกวัย

ในวรรณกรรมเรื่องนี้ ขณะที่เด็กๆ สืบรวจคดีหาสาเหตุของเคิร์กในวันฝนตก พวกเขาพบห้องห้องหนึ่งที่อยู่ชั้นบนซึ่งมีตู้เสื้อผ้าขนาดใหญ่ ลูซี่น้องเล็กสุดกล้าก้าวเข้าไปในตู้ชั้นนั้นเพียงลำพัง ผมเดาว่าทุกคนคงจะรู้ว่าเธอค้นพบอะไรข้างใน จากวรรณกรรมเรื่อง *The Lion, the Witch and the Wardrobe* ฉบับใดก็ตามที่คุณจดจำได้ ลูซี่พบว่าตัวเธอเองไปปรากฏอยู่ในที่ที่นักวิจารณ์เรียกกันว่าเป็น “เอกภพทางเลือก” อันเป็นเอกภพแห่งจินตนาการ แต่โดยสารถะแล้วดำรงอยู่จริงเช่นเดียวกับลอนดอนที่เธอจากมา ทั้งยังเต็มไปด้วยความรุนแรงมากพอๆ กับกรุงลอนดอนที่ลูกไหม้จากเพลิงสงคราม นาร์เนียไม่ใช่สถานที่ปลอดภัย เช่นเดียวกับที่สิงโตหรือแม่มดเองก็ไม่ใช่อุปกรณ์ปลอดภัยหากมนุษย์จะไปสูงลิ้นด้วย

เรื่องราวในวรรณกรรมบอกเล่าว่านาร์เนียไม่ใช่ *ความฝัน* ของลูซี่

และไม่ใช้เรื่องราว “แฟนตาซี” ภายในหัวของเธอ นาร์เนียอยู่ “ตรงนั้น” จริงๆ เป็นสิ่งจับต้องได้เสมือนกับสิ่งของที่อยู่ข้างนอกในขณะที่เธอตื่น เช่น ตู้เสื้อผ้าไม้ หรือกระจกที่อลิซใช้เป็นทางผ่านไปสู่อินแดนมหัศจรรย์ ในวรรณกรรมเด็กของลูว์อิส แครร์รอลล์ (Lewis Carroll) ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ 85 ปีก่อนหน้านั้น แต่การที่เราจะเข้าใจว่านาร์เนียสามารถเป็นทั้งสิ่งที่ดำรงอยู่จริงและเป็นสิ่งที่จินตนาการขึ้นนั้น เราจำเป็นต้องรู้วิธีจัดการกับกลไกอันซับซ้อนของวรรณกรรม (เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้รวดเร็วและเป็นไปตามสัญชาตญาณ เช่นเดียวกับเวลาที่พวกเขาเรียนรู้กลไกอันซับซ้อนของภาษาในช่วงขวบปีแรกๆ)

The Lion, the Witch and the Wardrobe เป็น “อุปมานิทัศน์” (allegory) หรือการวาดภาพสิ่งหนึ่งโดยใช้สิ่งอื่น วาดภาพบางสิ่งที่จริงแท้ในรูปของสิ่งเหนือจริงอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าจักรวาลจะขยายตัวไปตราบจนกัลปาวสานอย่างที่นักดาราศาสตร์พร่ำบอกเราในทุกวันนี้ แต่คงจะไม่มีนาร์เนียในจักรวาลดังกล่าวอย่างแน่นอน โลกนาร์เนียเป็นเรื่องแต่ง และผู้ที่อาศัยในโลกนั้น (แม้กระทั่งลูฐี) ก็เป็นเพียงสิ่งที่แต่งขึ้นจากจินตนาการสร้างสรรค์ของซี. เอส. ลูว์อิส (C. S. Lewis) ผู้ประพันธ์ แต่เราก็มารู้สึก (และแน่นอนว่าลูว์อิสเองก็คงตั้งใจให้ผู้อ่านรู้สึก) ถึงแก่นความจริงที่นำเสนอผ่านความไม่จริงอันขัดแย้งของนาร์เนีย

ถึงที่สุดแล้ว จุดมุ่งหมายของกระบวนการที่ดำเนินไปใน *The Lion, the Witch and the Wardrobe* นั้นเกี่ยวข้องกับหลักเทววิทยา และถือเป็นประเด็นทางศาสนา (แท้จริงแล้วลูว์อิสเป็นนักเทววิทยาเช่นเดียวกับที่เป็นนักเล่าเรื่อง) เรื่องราวในเล่มคือการทำความเข้าใจสภาวะของมนุษย์ในแง่ที่ผู้เขียนเสนอแนะว่าเป็นความจริงที่ยิ่งใหญ่กว่า และไม่ว่าจะต่อมตัวเพียงใด วรรณกรรมทุกชิ้นต่างก็ตั้งคำถามว่า “เรื่องราวทั้งหมดนี้เกี่ยวกับอะไร” “ทำไมเราจึงมาอยู่ที่นี่” นักปรัชญา ศาสนาจารย์ และนักวิทยาศาสตร์ต่างตอบคำถามเหล่านี้ตามวิถีทางของแต่ละคน ในงานวรรณกรรม “จินตนาการ” มีบทบาทสำคัญในการเสาะแสวงหาคำตอบของ

คำถามพื้นฐานเหล่านี้

การอ่านเรื่อง *The Lion, the Witch and the Wardrobe* ก่อนเข้านอนในวัยเด็กได้พาเราเดินทางผ่านตู้เสื้อผ้า (และหน้ากระดาด) ไปสู่การตระหนักรู้ที่ยิ่งใหญ่ขึ้นเกี่ยวกับตัวตนและตำแหน่งแห่งที่ของพวกเรา ช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์ซับซ้อนชวนสับสนอย่างไรที่สิ้นสุดเมื่อเรากันพบตัวเองในฐานะมนุษย์ และของสมนาคุณพิเศษคือ วรรณกรรมทำให้กระบวนการเหล่านี้เป็นเรื่องสนุกและชวนให้อยากอ่านต่อไปเรื่อยๆ เช่นเดียวกับเรื่องราวของนาร์เนียที่ช่วยอธิบายโลกแก่เราในวัยเด็ก การอ่านในวัยผู้ใหญ่ย่อมเชื่อมเราเข้ากับชีวิตของผู้ใหญ่ในด้านอื่นๆ เช่นกัน เมื่อเราอ่าน *Emma* หรือนวนิยายของชาร์ลส์ ดิกเกนส์ ซ้ำอีกครั้งในช่วงวัยกลางคน เราจะประหลาดใจและปลื้มปิติที่ได้ค้นพบสิ่งต่างๆ มากกว่าตอนที่เรารอ่านวรรณกรรมเหล่านี้ในโรงเรียน วรรณกรรมชั้นดีย่อมมอบสิ่งต่างๆ ให้แก่เราอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าเราจะอ่านตอนไหนก็ตาม

นับตั้งแต่เพลโตซึ่งเป็นนักปรัชญากรีกโบราณเป็นต้นมา มีผู้คนที่เชื่อว่ามนตร์ขลังของวรรณกรรมและงานในรูปแบบอื่นๆ ที่ต่อยอดจากวรรณกรรม [อาทิ ละครเวที มหาकाพย์ และคีตกานต์ (lyric) ในสมัยของเพลโต] เป็นเรื่องอันตราย โดยเฉพาะสำหรับเยาวชน วรรณกรรมทำให้เราไม่สนใจชีวิตในโลกแห่งความจริง เป็นการค้าขายความลวง หน้าซำยังเป็นความลวงที่แสนสวยงามซึ่งทำให้อันตรายมากยิ่งขึ้น หากคุณเห็นด้วยกับเพลโต คุณคงมองว่าอารมณ์ซึ่งบันดาลขึ้นผ่านวรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่จะบดบังความคิดอันกระจ่างชัด เราจะไตร่ตรองอย่างจริงจังเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาของเด็กๆ ได้อย่างไร หากดวงตาของเรายังชุ่มและไปด้วยน้ำตายามได้อ่านเรื่องราวความตายของลิตเติลเนลล์ ตัวละครที่ดิงามราวกับเทพดาในนวนิยายของดิกเกนส์ และเพลโตเชื่อว่าสังคมเรา

จะตกอยู่ในอันตรายหากเราไม่สามารถขบคิดให้กระจ่าง จึงให้เด็กอ่านหนังสือเรื่อง *Geometry* ของยูคลิด (Euclid) บนเตียงตอนกลางคืน อย่าให้อ่านนิทานสัตว์ของอีสปเกี่ยวกับอันโตครลีสและสิงโต แต่แน่นอนว่าทั้งชีวิตและมนุษย์เราต่างไม่ได้เป็นเช่นนั้น เป็นเวลาเนิ่นนานกว่า 200 ปีที่นิทานอีสปได้สอนบทเรียนสำคัญมากมายให้แก่ผู้คนในยุคเดียวกับเพลโต ขณะเดียวกันก็มอบความบันเทิงเป็นของแถม และอีก 2,500 ปีต่อมาก็ยังคงมอบสิ่งเดียวกันนั้นให้กับพวกเราในยุคปัจจุบัน

เมื่อเป็นเช่นนี้ เราควรรหาถ้อยคำใดมาบรรยายวรรณกรรมจึงจะเหมาะสมที่สุด โดยพื้นฐานแล้ว วรรณกรรมคือการผสมผสานที่เป็นเอกลักษณ์ระหว่างสัญลักษณ์สีดำตัวเล็กจ้อยยี่สิบหกแบบบนกระดาษสีขาว หรือก็คือ “ตัวอักษร” นั่นเอง เนื่องจากคำว่า “วรรณกรรม” (literature) หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากตัวอักษร สัญลักษณ์สีดำที่ผสมผสานกันเหล่านี้มีทัศนียภาพที่ต่างไปจากสิ่งใดๆ ที่นักมายากลจะดึงออกมาจากหมวก อย่างไรก็ตาม คำตอบที่เหมาะสมยิ่งกว่าคือ วรรณกรรมเป็นจิตวิญญาณของมนุษย์ซึ่งสำแดงศักยภาพสูงสุดในการถ่ายทอดและตีความโลกรอบตัวเรา วรรณกรรมที่ดีเลิศไม่ได้ทำให้สิ่งต่างๆ ง่ายขึ้น แต่มันช่วยขยายขอบเขตของจิตใจและความรู้สึกอันละเอียดอ่อน จนมาถึงจุดที่เราสามารถจัดการกับความซับซ้อนต่างๆ ได้ดีขึ้น แม้ว่าบ่อยครั้งเราอาจไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เราอ่านเสียทีเดียว แล้วเราอ่านวรรณกรรมกันทำไมเล่า ก็เพราะว่าวรรณกรรมทำให้ชีวิตรุ่มรวยขึ้นในแบบที่ยากจะหาสิ่งใดเทียบเทียม วรรณกรรมทำให้เราเป็นมนุษย์มากขึ้น และยิ่งเราเรียนรู้ที่จะอ่านวรรณกรรมให้ตีมากขึ้นเท่าไร วรรณกรรมก็ยิ่งทำหน้าที่ของมันได้ดีขึ้นเท่านั้น